

AJANKOHTAISTA

KHO kävi kylässä

Korkein Hallinto-oikeus teki historiaa ja vieraili Kiikalan-Someron harjualueella 1.9.04. Käynti liittyi Salon ja ympäristökuntien vedenottoluvasta tehtyihin valituksiin ja noin 10 hengen KHO:n delegaatio vietti harjualueella kokonaisen päivän.

Kiikalan puolella käyntikohteina olivat Kultalähde, Lamminlähde, Immenjärvi ja Kaskistonnummen pumppaamopaikka. Someron puoleiset kohteet olivat Kalatonjärvi, Kalattomannotkon pumppaamopaikka, Pillistönsuon lähteikköinen reuna-alue, Iso- ja Vähä-Pitkusta, Yrttikorpi ja Iso-Mulkkulammi. Maastokäynnille oli kutsuttu mukaan myös kaikki 5 valittajaa asiantuntijoineen, luvanhakijan edustajat ja muutamia muitakin. Kussakin kohteessa käytettiin puheenvuoroja, jotka äänitettiin.

Salo ja ympäristökunnat pitävät vedenottohanketta valitettavasti pelkästään juridisteknisenä asiana – ei lainkaan ympäristöasiana (SSS 8.11.2004). Vedenotto tulee kuitenkin väistämättä vaikuttamaan myös ympäristöönsä, ainakin pitkällä aikavälillä. Asian lopullista ratkaisua ei saada ainakaan ennen kevättä 2005. **EK**

Hyypärän harjualueen pohjavedet yhä poikkeuksellisen matalalla

Hyypärän harjualueen pohjavedet laskivat ennätyksellisen matalalle kahden kuivan vuoden, 2002 ja 2003 aikana. Vuosi 2004 oli puolestaan keskimääräistä sateisempi, mutta pohjavesitasoja se ei silti pystynyt alueella nostamaan.

Someron kaupungin toimesta on seurattu muutamien pohjavesiputkien vesitasoja Hyypärällä viime vuosina [1]. Keväällä 2002 pohjavesipinnat olivat paljolti samalla tasolla kuin ennen koepumppauksia (v. 1992). Kuivat kesät 2002 ja 2003 laskivat pohjavesitasoja: syksyllä 2003 pohjavedet olivat havaintoputkesta riippuen 0.5 metristä lähes 2 metriin alempana kuin keväällä 2002.

Sateinen kesä 2004 paransi pohjavesitilannetta yleisesti Suomessa, mutta näin ei käynyt Hyypärän harjualueella. Tapahtui aivan päinvastaisesti: syksyn 2004 mittauksissa todettiin pohjavesien useimmissa havaintoputkissa edelleen laskeneen. Esimerkiksi Kalattoman pohjavedenkorkeus oli syksyllä 2004 noin 1.3 metriä ja Vähä-Pitkustan noin 0.7 metriä alempana kuin syksyllä 2002.

Hyypärän alueella, kuten ehkä muillakin vastaavilla harjualueilla, pohjavedet näyttävät siis täydentyvän varsin pitkällä viiveellä. Vaikka jo käynnistetty pohjavedenotto keskeyttäisiinkin vesipintojen laskiessa alle kriittiseksi määritellyn rajan, pohjavedet silti laskisivat edelleen. Tällöin olisi uhattuna pohjavesien varassa elävän eliöstön elinolosuhteet kaikkein herkimmillä alueilla, esimerkiksi soilla ja lähdekorvissa. Lajien suotuisan suojelutason säilymisen kannalta on lisäksi muistettava, että luonto ei toimi keskiarvoperiaatteen mukaan, vaan ääriolosuhteet ovat ratkaisevia.

Pohjaveden laskeminen pitkäksi aikaa tai pysyvästi liian alas voi johtaa muutoksiin veden laadussa. Tällöin maaperän mineraalit hapettuvat huokosiin työntyvän ilman

vaikutuksesta, mikä aiheuttaa pohjaveden metallipitoisuuksien nousua [2]. Tämä on havaittu Suomen pohjavesiasemilla kuivien vuosien 2002-2003 jälkeen. **EK**

Kirjallisuus :

1. Timo Klemelä, Someron kaupunki, henkilökohtaisia tiedonantoja, 2004.
2. Esko Kuusisto: Mitä tapahtuu, jos pohjaveden pinta laskee pysyvästi liian alas? Tiede 8/2004.

Opinnäytetyö Särkjärven sedimenttitutkimuksesta valmistumassa

Someron vesiensuojeluyhdistys ry. käynnisti vuoden 2004 alkupuolella opinnäytetyönä sedimenttitutkimuksen Särkjärvestä. Yhdistys rahoitti tutkimuksen puoliksi Someron kaupungin kanssa, jonka aloittamaan 22 metsäjärven tutkimusohjelmaan kyseinen tutkimus myös kuuluu.

Tutkimuksen tekijänä on opiskelija Joni Savela Turun yliopiston Geologian laitokselta. Kevättalvella 2004 Särkjärven keskiselältä pohjaliejusta otettiin näytteitä sekä Limnos-näytteenottimella että ns. venäläisellä suokairanoutimella. Toinen näytteenotokerta oli kesäkuun lopulla 2004, jolloin haettiin cesium-analyysiä varten uusi Limnos-sarja.

Pohjasedimenttiä analysoidessa tutkittiin mm. sedimenttifraktioiden fosforipitoisuudet, piilevien suhteelliset esiintymiset, kevytalkuaineiden pitoisuudet, hehikutushäviöt ja vesipitoisuudet. Sedimentin ajoitukseen käytettiin nokipartikkelianalyysiä ja cesiumin radioaktiiviseen 137-isotooppiin perustuvaa ajoitusmenetelmää. Opinnäytetyö valmistuu ja arvostellaan talvella 2005. **EK**

Pintavesien laatu heikentynyt Lounais-Suomessa

Näin otsikoi Lounais-Suomen ympäristökeskus uusimman vedenlaatuluokituksen tuloksia, jotka julkistettiin 18.1.2005. Nyt julkistettu vesien yleinen käyttökelpoisuusluokitus kuvaa vesiemme keskimääräistä tilaa vv. 2000 - 2003. Selvityksessä on tutkittu vedenlaatua ja vesistön soveltuvuutta vedenhankintaan, kalavesiksi ja virkistyskäyttöön. Pääsääntöisesti mukana ovat yli 50 ha:n suuruiset järvet, mutta mukana on jonkin verran myös pienempiä, jos niistä on ollut riittävästi tutkimustietoa.

Laadultaan hyviä tai erinomaisia järviä oli Lounais-Suomen järviolasta vajaa 45 %, tyydyttäviä 23 %, välttäviä 25 % ja huonoja noin 7 %. Alueen joista suurin osa kuului välttävään (69 %) tai tyydyttävään luokkaan (25 %).

Vähäjärvinen Varsinais-Suomi häviää muulle Suomelle myös vesien laadussa, sillä koko Suomessa esim. hyvien ja erinomaisten järvien osuus järviolasta oli 80 %. Koko maan joki- ja järvi-alueesta 43 % luokiteltiin kahteen parhaimpaan laatuluokkaan.

Merkittävin muutos Lounais-Suomen vesistöissä vv. 1994 - 1997 luokitukseen verrattuna oli Saaristomeren tilan selvä heikkeneminen. Hyvän vesialueen osuus on laskenut 87 %:sta 50 %:iin ja vastaavasti tyydyttävän osuus on kasvanut 12 %:sta 49

%.iin.

Somerolta tutkimuksessa mukana olevat järvet luokituksineen olivat seuraavat:

Halkjärvi	huono
Hirsjärvi	välttävä
Kirkkojärvi	välttävä
Painio	välttävä
Åvikinjärvi	välttävä
Pitkäjärvi	välttävä
Pusulan-Rautelanjärvi	välttävä
Saarentaanjärvi	välttävä
Oinasjärvi	tyydyttävä
Arimaa	hyvä
Salkolanjärvi	erinomainen

Ainoa muutos aikaisempaan on Oinasjärven luokituksen heikkeneminen hyvästä tyydyttävään. Onko tuloksiin syytä olla tyytyväinen? Kouluarvosanoin ajatellen tulos on masentava. Hyvä tietenkään on, että huononemiskehitys on näiden järvien osalta pääosin pysähtynyt. Toisaalta tulokset myös osoittavat, että vesistönhoidolliset toimenpiteet (esim. Maatalouden ympäristöohjelman toteutus) eivät ole vielä vaikuttaneet. Joko ohjelma ei ole vielä ehtinyt vaikuttaa tai sitä ei vielä ole toteutettu koko laajuudessaan. Luultavasti molemmatkin oletukset pätevät.

Työtä on jatkettava, sillä Somerolla ei ole vesiä tuhlattaviksi. Suhteellista kilpailukykyäänkin Somero menettää ellei se kykene pitämään vesistään nykyistä parempaa huolta!

Tarkempaa tietoa vesien laatuluokituksesta löydät osoitteesta www.ymparisto.fi **MT**